

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1957

N:o 25

Innehåll: N:o 25. Landskapslag om landstingsmannaval i landskapet Åland.

N:o 25.

L A N D S K A P S L A G

om landstingsmannaval i landskapet Åland.

Föredragen för Republikens President den 1 juli 1957.

Utfärdad i Mariehamn den 17 juli 1957.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 KAP.

Om valmyndigheter.

1 §.

I god tid, innan landstingsmannaval äger rum, skall landskapsstyrelsen tillsätta en centralnämnd, bestående av en ordförande och fyra medlemmar, av vilka en förordnas till viceordförande, samt lika många ersättare. Deras uppdrag fortfar, till dess ny nämnd utsetts.

Centralnämnden sammanträder i Mariehamn och är beslutför, då fem medlemmar äro närvarande.

Centralnämnden anställer en sekreterare och nödig personal till sitt biträde.

2 §.

Landstingsmannaval förrättas i varje kommun eller, om kommun för förrättande av riksdagsmannaval är indelad i flere röstningsområden, i varje sådant område.

Valförrättning skall bringas kommunens medlemmar till kännedom på samma sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggöras i kommunen. I tillkännagivandet skola nämnas tiden för valförrättningen, indelningen av kommunen i röstningsområden samt röstningsställena.

Vallokal och nödiga inventarier tillhanda-

hållas i varje röstningsområde av kommunen.

3 §.

I varje landskommun skola kommunalfullmäktige i januari månad det år, varunder valet förrättas, tillsätta en valnämnd, bestående av en ordförande och två medlemmar, av vilka en förordnas till viceordförande, samt lika många ersättare för att inom kommunen förrätta landstingsmannaval. Dock skall, om republikens president förordnat om nya val, valen förrättas av samma valnämnd och ny valnämnd utses i januari månad året efter det, varunder de nya valen ägt rum.

Är landskommun indelad i röstningsområden, tillsättes en sådan valnämnd för varje röstningsområde.

Ordförande och övriga medlemmar samt ersättare i valnämnd skola väljas bland valberättigade personer, vilka äro bosatta inom kommunen. Deras uppdrag fortfar, till dess ny nämnd utsetts.

Valnämnd är beslutför, då ordföranden och två medlemmar äro närvarande.

Avlider ordförande, medlem eller ersättare i landskommuns valnämnd eller avgår han av laga skäl, förrän tiden för hans uppdrag gått till ända, skall fyllnadsval förrättas av kommunalstyrelsen.

4 §.

I Mariehamn är magistraten valnämnd.

Är staden indelad i röstningsområden, för-

delar sig magistraten för själva valförrättningen i motsvarande antal avdelningar och inkallar extra medlemmar för avdelningarna

2 KAP.

Om vallängd.

5 §.

Vallängd för varje röstningsområde uppgöres av dess valnämnd.

Är Mariehamn indelad i röstningsområden, uppgöres vallängd för varje röstningsområde av magistraten.

6 §.

I vallängd skall för varje röstningsområde införas envar person, som före ingången av valåret fyllt 21 år och äger åländsk hembygdsrätt och som det år, på vars mantalskrivning vallängden grundar sig, mantalskrivits eller bort mantalsskrivas i kommunen i enlighet med gällande stadganden om mantalsskrivning.

Såsom underlag för vallängden skall häradskrivaren under december månad året före valåret tillställa valnämnden, i landskommun genom förmedling av kommunalstyrelsen, en efter by och lägenhetsnummer och i Mariehamn efter stadsdelar och kvarter uppställd förteckning över alla enligt samma års mantalslängd inom röstningsområdet bosatta finska medborgare, vilka åtnjuta åländsk hembygdsrätt och vid utgången av det löpande året uppnått 21 års ålder.

Förutom denna förteckning skall häradskrivaren för varje på valåret följande år av valperioden uppgöra tilläggsförteckningar, vilka envar i enahanda ordning upptager de inom röstningsområdet bosatta personer, som åtnjuta åländsk hembygdsrätt och året närmast före det, för vilket tilläggsförteckningen är uppgjord, uppnått 21 års ålder.

Är omständighet veterlig, som utesluter någon i sådan förteckning upptagen person från valrätt, skall därom antecknas vid hans namn i förteckningen.

7 §.

Så snart den i 6 § omnämnda förteckningen inkommit, skall valnämnden sorgfälligt granska förteckningen samt däri införa sådana valberättigade personer, som tilläventyrs blivit utelämnade, så ock från förteckningen utesluta envar, som icke tillkommer valrätt. Förteckningen förses härå med påskrift, att den utgör röstningsområdets vallängd för

landstingsmannaval, och underskrives av nämndens medlemmar.

Person, som icke är mantalsskriven i landskapet, men åtnjuter åländsk hembygdsrätt, skall antecknas i det röstningsområdes vallängd, där han senast före valåret var mantalsskriven, därest han styrker, att han åtnjuter åländsk hembygdsrätt.

Kyrkliga myndigheter, församlingsföreståndare, civilregisterförare, mantalsskrivningsmyndigheter, länsmän och stadsfiskalen äro skyldiga att lämna valnämnd erforderliga upplysningar.

Sedan valnämnden slutfört sin granskning, skall den underrätta häradskrivaren om de ändringar, som vidtagits, jämte grunden för dessa.

8 §.

Vallängd skall från och med den 1 och till och med den 10 april vara på lämpligt ställe inom röstningsområdet, i Mariehamn på stadshuset, under behörig tillsyn framlagd för granskning, varom bör tillkännagivas i den ordning, som för kommunala kungörelser är stadgat.

Anser någon, att han obehörigen utelämnats ur vallängden eller däri antecknats sakna rösträtt, äger han skriftligen eller muntligen framställa yrkande på rättelse hos valnämnden vid dess sammanträde den 2 maj eller skriftligen hos valnämndens ordförande därförinnan, efter det vallängden framlagts för granskning. Skriftligt yrkande på rättelse må under den tid vallängden är framlagd lämnas även till den, under vars uppsikt granskningen av vallängden äger rum.

Ovan i 2 mom. avsett yrkande på rättelse må make utan fullmakt framställa på den andra makens vägnar.

Anser någon, att personer, en eller flera, obehörigen upptagits i vallängden som röstberättigade, må han till valnämnden eller dess ordförande senast den 20 april inlämna motiverat skriftligt yrkande på rättelse därav.

Yrkande på rättelse må grundas även på sådana på vederbörande persons rösträtt inverkan omständigheter, vilka inträffat efter undertecknandet av vallängden.

9 §.

Avser yrkande persons uteslutning ur vallängden, skall valnämnden eller dess ordförande utan dröjsmål meddela den person yrkandet gäller, att han är i tillfälle att taga del

av yrkandet på angivet ställe och senast den 28 april inkomma med förklaring till valnämnden, vid äventyr att, om förklaring icke avgives, ärendet det oaktat avgöres. Delgivning av yrkande på rättelse inlämnas i slutet kuvert, varå mottagarens namn och boningsort äro tecknade, till posten för befordran, men må ske även på annat bevisligt sätt, såframt det icke förorsakar dröjsmål. Är hans boningsort icke känd, anslås meddelandet som om kommunala tillkännagivanden är stadgat.

10 §.

De framställda yrkandena på rättelse i vallängden handläggas och avgöras i valnämnden den 2 maj med början klockan nitton. Valnämnden skall i varje ärende fatta beslut, vilket jämte kort motivering skall antecknas i protokollet.

Om gjorda ändringar skall valnämnden underrätta häradskrivaren med angivande av skälen för ändringarna.

Därest yrkande på rättelse, som avses i 8 § 2 mom., förkastas eller icke upptages till prövning eller yrkande på rättelse, som avses i 8 § 4 mom., bifalles, och den person, vars rösträtt är ifråga, icke är närvarande vid valnämndens sammanträde för att höra beslutet, skall beslutet ofördröjligen delgivas honom på i 9 § stadgat sätt medelst protokollsutdrag, vartill skall fogas besvärundervisning.

Valnämnden skall även i andra fall på anhållan utgiva protokollsutdrag till sakägare angående avgörandet samt till utdraget foga besvärundervisning.

11 §.

Den, som icke nöjes åt valnämndens avgörande i ärende angående yrkande på rättelse, må söka ändring däri i länsstyrelsen medelst besvärsskrift, som skall riktas till länsstyrelsen och tillställas valnämnden eller dess ordförande senast den 12 maj före klockan tolv. Valnämndens ordförande skall ofördröjligen översända besvärsskriften jämte eget utlåtande och utdrag ur valnämndens protokoll, om sådant icke fogats till besvären, samt de i ärendet tillkomna handlingarna till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen skall meddela valnämnden sitt beslut, som skall kungöras av nämnden. Valnämnden skall även på i 9 § stadgat sätt om beslutet underrätta den person, vars rösträtt det rör, och på i 10 § 2 mom, nämnt sätt häradskrivaren.

Beslutet skall under sju dagar från kungörandet finnas till påseende, i Mariehamn i magistratens ämbetslokal och i landskommun hos valnämndens ordförande.

12 §.

Länsstyrelsens beslut i ärende angående rättelse av vallängd må icke överklagas.

Anser likväl sakägare med tanke på lagens tillämpning det vara av vikt, att länsstyrelsens avgörande drages under högsta förvaltningsdomstolens prövning, äger han rätt att hos högsta förvaltningsdomstolen anhålla om fullföljdstillstånd. Ansökan, som ställes till högsta förvaltningsdomstolen och som skall åtföljas av besvärsskriften samt bevis över dagen, då valnämnden kungjort länsstyrelsens beslut, skall tillställas länsstyrelsen senast den fjortonde dagen från kungörandet före klockan tolv. Länsstyrelsen översände ansökan jämte avskrift av beslutet samt handlingarna i ärendet till högsta förvaltningsdomstolen, så snart nämnda tid utgått.

Högsta förvaltningsdomstolen översänder utan dröjsmål genom länsstyrelsens förmedling sitt utslag i saken till valnämnden.

13 §.

Anser häradskrivaren, att någon obehörigen utelämnats ur vallängden eller däri antecknats sakna rösträtt eller vara röstberättigad, äge rätt att på tjänstens vägnar framställa yrkande på rättelse hos valnämnden och i den ordning, som är stadgat i 8, 11 och 12 §§, söka ändring i beslut, som givits med anledning av yrkandet.

14 §.

Har ej yrkande på ändring i vallängden inom föreskriven tid framställts hos valnämnden, skall denna på längden teckna intyg, att densamma äger laga kraft.

Har ändringsyrkande framställts, skall nämnden, sedan yrkandet avgjorts genom utslag, som vunnit laga kraft, i vallängden införa därav tilläventyrs påkallade ändringar och tillika vid varje ändring angiva utslaget, på grund varav den vidtagits, varefter längden förses med intyg, att den, sålunda ändrad, äger laga kraft.

Vallängd, som äger laga kraft, skall vid valet iakttagas oförändrad.

15 §.

Om nya val skall förrättas, innan vallängd ånyo i ovan stadgad ordning upprättas, skall

den senaste vallängden jämte i 6 § nämnda tilläggsförteckningar tjäna såsom vallängd.

Före nyval skall vallängden undergå sådan granskning, som i 7 § sagts, samt omedelbart därefter under sju dagar vara framlagd under behörig tillsyn inom röstningsområdet, varom bör kungöras.

Yrkande på rättelse skall i fall, som nämnes i 8 § 2 mom. och såsom där sägs, framställas hos valnämnden eller dess ordförande senast vid det sammanträde, som hålles den tionde dagen efter utgången av ovan i 2 mom. nämnda tid.

Yrkande på utslutning av person ur vallängden skall skriftligen framställas hos valnämnden eller dess ordförande senast den tredje dagen efter utgången av den i 2 mom. nämnda tiden. Valnämndens ordförande skall härom underrätta den, vars utslutning ur vallängden påyrkats, medelst tillkännagivande, som följande dag skall inlämnas till posten för befordran, eller eljest på i 9 § nämnt sätt, och anmoda honom att inom fyra dagar från samma dag inkomma med skriftlig förklaring med anledning av yrkandet, vid äventyr att, om förklaring icke avges, ärendet det oaktat avgöres.

Yrkandena på rättelse i vallängden handläggas och avgöres vid det sammanträde av valnämnden, som skall hållas den 10 dagen efter utgången av den i 2 mom. nämnda tiden med början klockan nitton. Därefter förfares i ärendet såsom i 10 § är stadgat. Valnämndens beslut i ärendet är slutligt, likväl så, att ifall yrkande på rättelse förkastas eller icke upptages till prövning eller avser persons utslutning ur vallängden, beslutet skyndsamt skall underställas länsstyrelsens prövning.

Med avseende på länsstyrelsens beslut gäller, vad i 11 § 2 och 3 mom. och 12 § är stadgat.

16 §.

Året efter det, varunder de i 15 § nämnda val försiggått, skall ny fullständig vallängd med tilläggsförteckningar uppgöras i den ordning, som i detta kapitel stadgats.

17 §.

Valnämnd skall, då anhållan härom av röstberättigad eller dennes lagligen befullmäktigade ombud framställts före valdagen, till röstberättigad, för vars vidkommande vallängd vunnit laga kraft, utfärda ett med ordningsnummer och valkuvert försett utdrag, varav framgår, att hans namn finnes upptaget i vallängden. Utdraget skall utgivas

utan avgift och åtföljas av röstsedel och ytterkuvert.

Vallängdsutdrag bör underskrivas av valnämndens ordförande eller vid förfall för honom av dess viceordförande samt i stad av en av magistraten förordnad person.

Den, som önskar erhålla vallängdsutdrag med posten, skall i frankerat brev insända en av honom underskriven anhållan därom till valnämnden och däri tydligt uppgiva sitt fullständiga namn, yrke eller befattning, födelsedatum, postadress och mantalsskrivningsort för det år, på vars mantalsskrivning vallängden grundar sig, varvid utöver kommunens namn även gata och gatunummer eller by och lägenhets namn och nummer skola uppgivas. Valnämnden skall, såvitt det kan ske före valdagen, tillsända röstberättigad begärt utdrag jämte röstsedel och ytterkuvert utan lösen i rekommenderad försändelse eller genom postens förmedling meddela honom, varför begärt utdrag ej kan sändas. Är den röstberättigade utomlands, sändes valhandlingarna till hans lagligen befullmäktigade ombud i hemlandet under den adress denne uppgivit.

Anhållan om tillställande av vallängdsutdrag med posten må även riktas till kommunalstyrelsen i den landskommun, från vars röstningsområde vallängdsutdraget begäres. Kommunalstyrelsen skall ofördröjligen vidarebefordra ansökningen till valnämnden.

I vallängden skall invid den röstberättigades namn antecknas det utgivna utdragets nummer.

Blanketter för vallängdsutdrag och ytterkuvert fastställas av länsstyrelsen, som också tillhandahåller valnämnderna desamma.

3 KAP.

Om valmansföreningar och valförbund.

18 §.

Hava valmän till ett antal av minst tjugo genom en av dem undertecknad skrift sammanlutit sig för visst landstingsmannaval samt i skriften nämnt den eller de personer, om vilkas väljande de enats, vare sådan valmansförening berättigad att hos centralnämnden anhålla, att föreningens kandidatlista offentliggöres och införes i sammanställningen av kandidatlistor för valet.

Samma person må ej underteckna flere än

en i 1 mom. avsedd handling. I annat fall skall centralnämnden såsom ogiltig avlägsna hans underskrift från samtliga handlingar.

Kandidat må icke vara medlem av sin valmansförening.

19 §.

Handling, varigenom valmansförening bildas, skall vara dagtecknad samt ange för- eningens hemort och innehålla bemyndigande för en av föreningens medlemmar att vara dess ombudsman och för en annan medlem att vara dennes ersättare. Kandidatlistan bör tydligt upptaga namnen på de personer, högst två till antalet, vilka föreslås till landstings- män, och dessas yrke eller syssla och bonings- ort.

Kandidatlista må icke upptaga andra an- teckningar, såvida de icke äro nödvändiga för klarläggande av kandidats identitet.

20 §.

Anhållan om offentliggörande av valmans- föreningens kandidatlista göres på föreningens vägnar skriftligen av ombudsmannen.

Ansökningen skall åtföljas av den handling, varigenom valmansföreningen bildats, skrift- ligt medgivande av de föreslagna att mottaga landstingsmannauppsdrag som föreningens kandidater och innehålla ombudsmannens försäkran, att de personer, vilkas namn ingå såsom underskrift på sagda handling, egen- händigt undertecknat densamma och äro val- berättigade.

Ombudsmannens egenhändiga namnteck- ning på ansökningen skall vara bestyrkt av två vittnen med angivande av deras yrke och hemvist.

Har ombudsman uppsåtligen eller av vårdslöshet intygat, vad icke är sant, eller eljest felat i sysslan, straffes såsom tjänste- man för brott i tjänsten.

21 §.

I 20 § nämnda ansökningshandlingar skola av ombudsmannen själv eller genom befull- mäktigat ombud ingivas till centralnämnden senast inom maj månad eller vid val efter upplösning senast på 40 dagen före valdagen.

Hava handlingarna inlämnats till postbe- fordran så tidigt, att de senast nyssnämnda dag bort inkomma till nämnden, vare ock det giltt.

22 §.

Avlider på valmansföreningens kandidatlista upptagen person eller befinnes han icke mera

valbar, bör ombudsmannen utstryka hans namn från listan.

23 §.

Samma person må icke upptagas såsom kandidat på flere än en valmansföreningens kandidatlista.

Upptager valmansföreningens kandidatlista person, som jämväl är annan valmansför- enings kandidat, skall centralnämnden av- lägsna hans namn från alla de kandidatlistor, i vilka det förekommer.

Vid i 2 mom. nämnt fall må valmansför- ening ersätta kandidat med annan kandidat, på sätt som i 24 § säges.

24 §.

Anmälan om ändring av valmansföreningens kandidatlista av orsak, som nämnts i 23 § 2 mom., skall skriftligen göras av ombudsman- nen hos centralnämnden senast den 10 juni eller vid val efter upplösning senast på 31 da- gen före valdagen och vare så besannad, som i 20 § sagts, samt åtföljas av handling, var- igenom mer än hälften av valmansföreningens medlemmar, dock ej mindre än tjugo, för- enat sig om annan kandidat ävensom sådant medgivande av denne, som i 20 § 2 mom. är stadgat.

25 §.

Vilja två eller flere valmansföreningar samverka med varandra för valet, äge de rätt att sammansluta sig till ett valförbund.

Om sådan sammanslutning böra de i valför- bundet ingående valmansföreningarnas om- budsmän göra anmälan hos centralnämnden.

Ej må sammanlagda antalet av ett valför- bunds kandidater överstiga det dubbla anta- let landstingsmän, som för landskapet skall väljas.

26 §.

Förklaring angående bildande av valför- bund skall upptaga den beteckning, som an- tagits för valförbundet, och innehålla bemyn- digande för minst en av ombudsmännen för de till förbundet hörande valmansförening- arna att vara ombudsman för förbundet och för en annan att vara ersättare för denne. I förklaringen må ock föreslås, att i den slutliga sammanställningen av förbundets kandidat- listor må intagas en gemensam beteckning för valförbundet, varom centralnämnden be- sluter.

Sådan förklaring skall göras skriftligt och vara daterad och undertecknad av ombuds-

mannen, vars namnteckning skall vara bestyrkt enligt 20 § 3 mom., och inlämnas till centralnämnden senast den 27 juni eller vid val efter upplösning senast den 25 dagen före valet.

Anmälan om ändring av valförbund skall göras senast den 2 juli eller vid val efter upplösning senast den 19 dagen före valet.

27 §.

Valmansförening, som redan tillhör ett valförbund, må icke ingå i annat valförbund. Ej heller må förbund ingås emellan skilda valförbund.

28 §.

Sedan valförbund emellan valmansföreningar anmälts, kan i de kandidatlistor, vilka upptagas i förklaringen om förbundets bildande, endast sådan ändring vidtagas, som i 22 § är nämnd.

4 KAP.

Om centralnämnds förberedande åtgärder för valet.

29 §.

Centralnämnd sammanträder första gången på ordförandens kallelse senast den 15 maj eller vid val efter upplösning senast 50 dagen före landstingsmannavalet för att antaga sekreterare samt bestämma tid och ställe för mottagande av handlingar ävensom därefter den 1, 11 och 28 juni eller vid val efter upplösning på den 39, 30 och 24 dagen före samt dagen efter valdagen och den 15 dagen efter valdagen klockan tio och på annan tid enligt ordförandens kallelse, då ärendenas handläggning påkallar det.

30 §.

Den 1 juni eller vid val efter upplösning på 39 dagen före landstingsmannavalet föredragas för granskning och förses med ordningsnummer de ansökningar, som inkommit från valmansföreningar.

Finnes ansökan icke vara behörigen gjord eller valmansförening icke lagligen bildad, skall centralnämnden meddela ombudsmannen, att ansökningen förkastats och uppgiva skälen för avslaget. Tillika böra handlingarna återställas till ombudsmannen. Var orsaken till avslaget den, att ansökan icke varit behörigen gjord eller valmansförening icke lagligen bildad, vare ombudsmannen befogad att ännu inom fyra dagar därefter ånyo in-

lämna handlingarna, behörigen rättade. Dock må rättelse icke äga rum i det fall, a) att den skrift, varigenom valmansförening bildats, ej är undertecknad av erforderligt antal valberättigade medlemmar; b) att den person, som inlämnat ansökningen, icke är behörig att företräda föreningen; c) att ansökningen inlämnats sentida eller inkommit i annan än härför stadgad ordning; samt d) att ansökan ej åtföljes av kandidats skriftliga medgivande.

31 §.

Ansökningens ordningsnummer tecknas överst på ansökningen, varjämte valmansföreningens hemort införes närmast under ordningsnummern.

32 §.

Har i fall, som i 30 § 2 mom. sagts, valmansförening senast den 10 juni eller vid val efter upplösning senast 31 dagen före valet ånyo inlämnat handlingarna, behörigen rättade, skola dessa föredragas och granskas den 11 juni eller vid val efter upplösning den 30 dagen före landstingsmannavalet. Samma dag upptages till prövning också ansökan, som utan sökandens vållande inkommit sentida, ävensom ansökan om sådan ändring av valmansföreningens kandidatlista, som avses i 24 §.

Centralnämnden skall härefter sammanställa kandidatlistorna i nummerföljd på samma sida av ett blad och avskilda från varandra genom tydliga linjer. Denna förberedande sammanställning mångfaldigas och översändes utan dröjsmål till ombudsmännen för valmansföreningarna.

33 §.

Den 28 juni eller vid val efter upplösning den 24 dagen före valet föredragas och granskas inkomna ansökningar om valförbund.

Finnas dessa icke vara behörigen avfattade eller valförbundet icke eljest lagligen bildat, skall centralnämnden utan dröjsmål skriftligen meddela valförbundets ombudsman, att valförbundet eller viss valmansförening anslutning till detsamma ej kunnat godkännas samt uppgiva skälen för avslaget. De felaktigheter, som föranlett avslaget, kunna inom fyra dagar därefter rättas genom åtgärd av ombudsmannen. Dock må rättelse icke äga rum i det fall, a) att överenskommelse, varigenom valförbundet bildats, icke undertecknats av vederbörande valmansföreningens ombudsman; b) att beslut av valmansförening om anslutning till valförbund eller bemyndi-

gande för vissa personer att på föreningens vägnar besluta härom icke undertecknats av föreningens samtliga medlemmar; c) att obehöriga personer deltagit i beslutet om valförbundets bildande; d) att den person, som inlämnat handlingarna, icke är behörig att företräda valförbundet e) att valförbundets ombudsman icke inlämnat överenskommelse-skriften eller föreskriven utredning angående valmansföreningarnas anslutning till förbundet; ävensom f) att handlingarna inlämnats sentida eller i annan än härför stadgad ordning.

Centralnämnden förser närefter de godkända kandidatlistorna med nya löpande ordningsnummer, börjande från nummer 2, sålunda att kandidatlistor, som höra till samma valförbund, i alfabetisk ordning förses med de första numren.

De av valmansföreningarna bildade valförbundens inbördes ordning på sammanställningen av kandidatlistorna bestämmes genom lottdragning.

Alla kandidatlistor, envar jämte ordningsnummer, skola utan dröjsmål tryckas tillsammans på samma sida av papperet, ordnade sålunda, att till samma valförbund hörande kandidatlistor uppställas under gemensam beteckning i nummerföljd uppifrån nedåt eller, ifall kandidatlistorna på grund av sitt antal måste ordnas i två eller flere spalter bredvid varandra, i rader från vänster till höger och avskiljas från övriga listor så, att det tydligt framgår, vilka kandidatlistor som höra till respektive valförbund. Godkänner icke centralnämnden beteckning, som vid valförbundets ingående föreslagits för detsamma, eller har förslag därom icke framställts, skall nämnden bestämma en beteckning, som blott anger valförbundets ordning i sammanställningen.

Denna slutliga sammanställning tryckes i erforderligt antal på färgat papper och utsändes till valnämnderna, valmansföreningarna, kommunernas styrelser och magistraten i Mariehamn samt hålles tillgänglig för allmänheten.

34 §.

Centralnämnden skall låta trycka valsedlar och till varje röstningsområdes valnämnd sända nödigt antal av dem i omslag, som bör tillslutas med centralnämndens sigill och förses med anteckning om valsedlarnas antal.

Valsedeln skall vara av standardformat, 148 x 210 mm, och på inre sidan hava en

överskrift, vari nämnes vid vilket val den skall användas, samt dessutom en heldragen cirkel, som har en diameter av 90 mm och som vid hopvikning av sedeln blir ovikt. Mitt i cirkeln bör tydligt utsatt finnas en beteckning N:o för antecknande av numret på den kandidatlista, för vilken den röstande vill avgiva sin röst. Dessutom bör på valsedeln finnas en särskild plats för röstande, som ej godkänner någon av de i den slutliga sammanställningen upptagna kandidatlistorna.

Det papper, som användes för valsedlarna, skall vara vitt och till beskaffenheten sådant, att det ej äventyrar bevarandet av valhemligheten. Valsedlarna böra vara så gjorda, att det tydligt framgår, huru de böra hopvikas, och må icke upptaga annat än vad ovan stadgats.

5 KAP.

Om valförrättningen.

35 §.

Den första söndagen i oktober det år, under vilket tiden av tre år från senaste års landstingsmannaval tilländagår, börjar valförrättningen i varje röstningsområde klockan nio samt fortgår till klockan tjugo eller längre, om valnämnden finner sådant nödigt med en mellantid av högst en timme enligt valnämndens bestämmande.

Har republikens president förordnat om nya val, börjar valförrättningen på första söndagen efter det sextio dagar förflutit, sedan förordnandet kungjordes, samt fortgår såsom i 1 mom. sagts.

36 §.

På valnämnden ankommer att vidtaga alla för förrättningen erforderliga anordningar och anställa nödigt antal valbiträden.

Särskilt skola sådana åtgärder vara vidtagna, att icke någon må utfä valedel, innan han befunnits valberättigad, så ock att valman har tillfälle att under fullt bevarande av valhemligheten i sin valedel utmärka, huru han röstar, och att nödiga tillbehör härför finnas att tillgå.

Nämnden skall ock ombesörja, att tillräckligt rymlig plats invid valrummet finnes anvisad för de valmän, vilka avvakta sin tur att inkomma i detsamma, och att denna plats stänges vid det klockslag, då valförrättningen skall avslutas. Sker uppehåll under dagen,

beror av valnämnden, huruvida platsen skall avstängas.

37 §.

Inom eller invid vallokal må ej hållas tal, ej heller anslås eller utdelas tryckta eller skrivna upprop till de väljande.

38 §.

Valnämnden äger draga försorg om att den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna finnes framlagd till påseende såväl i valrummet som i angränsande rum och förrum. Särskilt bör sammanställningen vara anslagen till påseende i vallokalen på den plats, där röstande inför sin anteckning i valsekeln.

39 §.

Vid landstingsmannaval skall närvara särskild av valnämnden antagen person, vilken bör på anhållan av valman biträda denne vid införande av erforderliga anteckningar i valsekeln.

Biträdet skall samvetsgrant fullgöra valmans anvisningar ävensom hemlighålla vad han vid valförrättningen erfar. Bryter han däremot, straffes såsom tjänsteman för brott i tjänsten.

40 §.

Vid valförrättningen skall nämndens ordförande omedelbart, innan röstningen börjar, visa de närvarande, att valurnan är tom, samt därefter öppna det omslag, vari de nämnden tillsända valseklarna äro insatta.

41 §.

Röstande utövar sin rösträtt i det röstningsområde, i vars vallängd han är upptagen. Röstande, som önskar utöva sin rösträtt, skall anmäla sig hos valnämnden för att erhålla valsekel, varvid anteckning därom göres i vallängden.

Valman är tillåtet att utöva sin rösträtt i annat röstningsområde än det, i vars vallängd han är upptagen, så framt han ingiver för sådant ändamål utfärdat utdrag ur sagda vallängd.

Angående utövande av rösträtt i vissa fall stadgas i §§ 50—54.

42 §.

Vid valet äger varje röstande rätt att rösta antingen på kandidatlista i den slutliga sammanställningen av kandidatlistor eller på person, till vars förmån han önskar avgiva sin röst.

43 §

Vill röstande avgiva sin röst för viss kandidatlista, som upptagits i den slutliga sammanställningen av kandidatlistor, skall han i cirkeln på valsekeln tydligt anteckna det nummer, som kandidatlistan har i sammanställningen.

Godkänner röstande icke någon av de i sammanställningen upptagna kandidatlistorna, skall han på den särskilda plats, som reserverats på valsekeln för sådant ändamål, tydligt skriva den eller de, högst två personers namn, på vilka han önskar rösta, samt deras yrke och boningsort.

44 §.

Röstande, som infört sin anteckning i valsekeln, skall avlämna sedeln hopvikt hos valnämnden för avstämpling och inlägga den avstämplade sedeln i valurnan.

Valnämnden skall övervaka, att valförrättningen för varje röstandes vidkommande föresiggår som i denna landskapslag är stadgat.

45 §.

Då uppehåll vid valförrättningen göres, skall valurnan förseglas med, ordförandens sigill och sättas i säkert förvar. När förrättningen därefter fortsättes, bör nämnden, innan förseglingen borttages, förvissa sig om att sigillet är obrutet.

Innan uppehåll i förrättningen sker eller röstningen förklaras avslutad, skola alla före det i sådant avseende bestämda klockslaget tillstädeskomna valmän äga rätt att rösta.

46 §.

Sedan valnämndens ordförande förklarat valförrättningen avslutad, uttagas de avgivna röstsedlarna omedelbart ur valurnan och räknas. Likaså räknas antalet personer, vilka enligt anteckningarna i vallängden och valprotokollet hava utövat sin rösträtt.

Röstsedlarna öppnas därefter och granskas. De röstsedlar, vilka sakna stämpel eller vilka jämlikt 58 § annars skola anses såsom ogiltiga, avskiljas i en särskild grupp. De återstående valseklarna ordnas sålunda, att till en särskild grupp avsätts de för varje kandidatlista avgivna sedlarna samt de sedlar, på vilka den röstande jämlikt 43 § 2 mom. själv skrivit sin kandidats namn. Antalet röstsedlar i varje grupp räknas.

Samtliga valseklar inläggas därefter i hållbart omslag, som omsorgsfullt förseglas med ordförandens sigill. På omslaget skrives cen-

tralnämndens adress, försändelsens innehåll och avsändare.

Ombudsmännen för valmansförening eller valförbund eller av valförbunds ombudsman för varje valnämnd särskilt skriftligen befullmäktigad person äga rätt att närvara vid detta tillfälle.

47 §.

Ordnandet och räkningen av röstsedlarna skola slutföras utan dröjsmål. Därvid samt då uppgifter om valutgången lämnas, skall valnämnden iakttaga av landskapsstyrelsen meddelade anvisningar.

48 §.

Vid valförrättningen föres av en medlem av valnämnden protokoll, vari upptages dagen för förrättningen, de närvarande medlemmarna av nämnden, de av nämnden utsedda valbiträdena, klockslagen, då förrättningen började och uppehåll däri gjorts samt röstningen förklarades avslutad, antalet avgivna valsedlar och personer, som utövat valrätt, samt tiden, då i 46 § nämnda omslag förseglats, varutom det därvid begagnade sigillet avtrycktes i protokollet.

Förrättningen avslutas med protokollets uppläsande och antecknande däri av nämndens ordförande, att protokollet är riktigt, varefter protokollet insättes i omslag med påskrift, ställd till centralnämnden.

Närmare anvisningar angående protokollföringen meddelas av landskapsstyrelsen, som även fastställer protokollsformulär. Tryckta blanketter till protokollet tillhandahållas valnämnden genom centralnämnden.

49 §.

Ordföranden och en medlem i valnämnden skola, så snart ske kan, personligen till närmaste postanstalt inlämna de i 47 § nämnda valsedlarna samt valprotokollet, vardera under sitt omslag.

6 KAP.**Om röstning i vissa fall.**

50 §.

Röstberättigad, som vårdas i sjukhus eller på sjukhusavdelning i kommunalhem inom landskapet, dock ej patient på sinnessjukhus, må på valdagen utöva sin rösträtt genom förmedling av posten, på sätt i detta kapitel stadgas.

Röstberättigad, som på valdagen vistas

utom landskapet eller som för tjänst eller yrkesutövning icke kan utöva sin rösträtt på valdagen, må före valdagen utöva sin rösträtt genom postens förmedling, på sätt i detta kapitel stadgas.

51 §.

För att kunna utöva sin rösträtt skall den röstande anskaffa i 17 § nämnda valhandlingar, ifylla sin röstsedel, såsom i 43 § är sagt, och insätta den i valkuvertet, som han förseglar. På vallängdsutdragets frånsida äger han på därför reserverad plats anteckna orsaken till att han utövar sin rösträtt genom postens förmedling och bekräfta detta med sin namnteckning.

Valman, som utövar rösträtt inom landskapet med stöd av 50 § 2 mom. eller på ort utom landskapet i riket eller i något av de andra nordiska länderna eller ombord på fartyg med hemort i något av de nordiska länderna, bör tillse, att två trovärdiga personer på vallängdsutdragets frånsida bestyrka riktigheten av hans namnteckning. Vittnena böra jämväl anteckna yrke och boningsort.

Valman, som utövar rösträtt annorstädes utomlands än i de nordiska länderna, skall låta finsk konsulär myndighet eller notarius publicus på orten intyga på vallängdsutdragets frånsida, med angivande av dag och ort för intygets meddelande, att han egenhändigt undertecknat i 1 mom. nämnda bekräftelse.

52 §.

Röstning enligt 50 § 1 mom. skall ske på valdagen och försändelsen postas senast följande dag.

Röstning enligt 50 § 2 mom. får ske tidigast på trettionde dagen före valet. Försändelsen skall överlämnas till befördran med posten senast valdagen, likväl ej senare än att den kan beräknas ankomma till centralnämnden senast den fjortonde dagen efter valet.

53 §.

Valman, som erhållit valhandlingar enligt 17 §, men som valdagen vistas inom röstningsområdet, må inlämna valhandlingarna till valnämnden, som inför anteckning härom i vallängden, varefter valmannen äger utöva sin rösträtt på i 41—44 §§ stadgat sätt.

Kan röstande icke i utlandet erhålla kännedom om numret på den kandidatlista, för vars kandidat han önskar avgiva sin röst, skall han skriva kandidatens namn på röstsedeln. Ingår kandidatens namn i kandidatlista, som upptagits i den slutliga samman-

ställningen av kandidatlistorna, skall den avgivna rösten räknas denna kandidatlista till godo.

54 §.

Enligt 52 § avgiven röst är ogiltig, då valängdsutdraget saknar valmans anteckning eller underskrift eller behöriga vittnens underskrift ävensom om valmannen utövat sin rösträtt tidigare eller senare än tillåtet eller om valförsändelsen ankommer till centralnämnden efter klockan tio på den 15 dagen efter valet eller senare.

Då avgiven röst skall förklaras för ogiltig på grund av orsak, som framgår av valängdsutdraget, skall detta obrutet läggas åt sidan för förvaring med kasserade valsedlar.

Valförsändelse, som ankommer sentida till centralnämnden, skall förstöras obruten.

55 §.

Valförsändelserna öppnas vid centralnämndens sammanträde den 15 dagen efter valet. Sedan enligt 54 § ogiltiga försändelser lagts åt sidan, inläggas samtliga valkuvert i en urna, varvid vallängdsutdragen avskiljas. Då samtliga valförsändelser öppnats, antecknas antalet godkända och kasserade valförsändelser i protokollet. Härefter tömmes urnan och öppnas valkuverten och förfares med valsedlarna såsom i 62—74 §§ är stadgat.

7 KAP.**Om grunderna för röstberäkningen.**

56 §.

Röster, vilka avgivits för samma valmansförenings kandidatlista, gälla tillsammans såsom en enkel röstgrupp.

Likaså anses röstsedlar, med vilka enligt 43 § 2 mom. röstats på samma personer, såsom en enkel röstgrupp.

Enkel röstgrupps röstetal utgöres av de för densamma godkända valsedlarnas antal.

Valsedlar, som avgivits för kandidatlistor, hörande till samma valförbund, bilda en förenad röstgrupp, vars röstetal utgöres av summan av röstetalen för de till förbundet anslutna enkla röstgrupperna.

Är kandidat på kandidatlista, som utmärkts av röstande, icke valbar eller icke tydligt namngiven, skall sådan kandidats namn anses ogiltigt, men avgiven röst gälla för det valförbund, till vilket kandidatlistan hör.

57 §.

Upptager kandidatlista två kandidater, tillkommer den, vilken uppförts i främsta rummet, en röst och den andra en halv röst. Är någon av dem icke valbar, gälla likväl valmannens röst för den andra.

Jämförelsetalet för den i främsta rummet ställda kandidaten är lika med gruppens sammanlagda valsedelantal och för den andra hälften därav.

58 §.

Valsedel är ogiltig:

- 1) om i valsedeln genom anteckning utmärkts flere än en kandidatlista;
- 2) om kandidatlistas nummer antecknats så, att det ej tydligt framgår vilken kandidatlista den avser;
- 3) om kandidatlistans nummer skrivits på valsedelns baksida;
- 4) om valsedel försetts med den röstandes namn eller med särskilt kännetecken eller däri gjorts annan obehörig anteckning;
- 5) om annan än av valnämnd erhållen valsedel använts såsom valsedel; samt
- 6) om i valnämnd avlämnad valsedel ej försetts med stämpel.

59 §.

Kandidaterna inom enkla röstgrupper hava företräde framom varandra efter storleken av de röstetal, vilka de enligt 56 § och 57 § erhållit, och anses vara i den härigenom angivna ordningen av gruppernas samtliga valmän uppställda.

60 §.

I en förenad röstgrupp tillkomma kandidaterna företräde framför varandra efter storleken av de jämförelsetal, envar av dem enligt 57 § mom. 2 erhållit.

I sålunda bestämd ordning skola alla de kandidater, för vilka röster inom den förenade röstgruppen avgivits, anses vara av gruppens samtliga valmän uppställda, och tilldelas dem förty nya jämförelsetal så, att den första av kandidaterna till jämförelsetal erhåller den förenade röstgruppens hela valsedelantal, den andra hälften därav, den tredje tredjedelen, den fjärde fjärdedelen och så vidare.

61 §.

Vid lika röstetal eller jämförelsetal avgör lottning.

8 KAP.

Om fastställande av valets utgång och om fullmakts utfärdande.

62 §.

Sedan röstningen ägt rum, skall centralnämnden dagen efter valet skrida till granskning av de inkomna valhandlingarna samt av den räkning av valsedlarna, som valnämnderna verkställt, ävensom härvid avgöra, vilka valsedlar som skola kasseras.

63 §.

Sedan valsedlarna från varje röstningsområde ävensom de genom posten inkomna valseklarna räknats och ordnats samt de genom dem avgivna rösterna sammanräknats, skola alla till samma röstgrupp hörande valsedlar från de skilda röstningsområdena sammanföras samt inom varje röstgrupp de där uppförda röster hopräknas.

64 §.

För bestämmande av röstningsresultatet förfäres på följande sätt:

1) kandidaterna inom enkla röstgrupper uppskrivas i ordningsföljd enligt storleken av erhållet röstetal, vilket utsättes invid namnet som jämförelsetal;

2) kandidaterna inom förenad röstgrupp uppskrivas i den ordning 60 § 2 mom. föreskriver och invid namnet utsättes kandidatens jämförelsetal;

3) alla kandidaters namn uppskrivas ånyo enligt storleken av deras slutliga jämförelsetal och invid varje kandidats namn utsättes hans slutliga jämförelsetal.

65 §.

Sedan samtliga kandidater sålunda ordnats efter storleken av sina jämförelsetal, förklarar centralnämnden de främsta trettio valda, låter samma dag tillkännagiva därom genom kungörelse i nämndens anslagstavla och i kungörelsen jämväl nämna, vem som är envars ersättare samt ofördröjligen utfärda fullmakt för envar av de valda.

Har någon av dem, som förklarats valda, icke varit upptagen på anmäld och offentliggjord kandidatlista, skall centralnämnden dock, innan fullmakt åt honom utgives, förfråga sig hos honom, om han åtager sig landstingsmannaupdraget.

Vägrar kandidaten att åtaga sig uppdraget eller lämnar han icke inom fem dagar efter delfäendet till centralnämnden sitt begivande,

besättes det lediga mandatet, på sätt i 66 § stadgas.

66 §.

Ersättare för landstingsman bestämmes sålunda, att därtill främst utses den andra kandidaten i den enkla röstgrupp, ur vilken han blivit vald. Finnes ej sådan, utses till ersättare den kandidat ur den förenade röstgrupp, i vilken den enkla röstgruppen ingick, som näst de valda erhållit det högsta jämförelsetalet.

Kan ersättare ej heller på detta sätt bestämmas, inträder den, som har högsta jämförelsetalet bland dem, vilka tidigare icke förklarats valda.

Blir ersättare landstingsman eller upphör han av annan orsak att vara ersättare, skall centralnämnden bestämma ny ersättare för landstingsmannen med iakttagande av i 1 och 2 mom. stadgade grunder.

67 §.

Fullmakt för landstingsman skall hava följande lydelse:

”Vid landstingsmannaval, som den förrättas i landskapet Åland, har N. N. bosatt blivit utsedd till medlem av landstinget för tiden från den till den såvida landstinget icke därförinnan blivit upplöst. Detta intyg gäller såsom landstingsmannafullmakt”. Ort och tid.

Vid uppkommen ledighet utfärdar centralnämnden fullmakt åt den, som jämlikt 66 § skall träda i den avgångnes ställe. I sådant fall bör fullmakt vara av följande lydelse:

”Sedan vid landstingsmannaval, som den förrättas i landskapet Åland, N. N. valts till medlem av landstinget för tiden från den till den såvida landstinget icke därförinnan blivit upplöst, men denna plats blivit ledig, har enligt 66 § i landskapslagen om landstingsmannaval N. N., bosatt blivit utsedd att efterträda honom såsom medlem av landstinget. Detta intyg gäller såsom landstingsmannafullmakt”. Ort och tid.

68 §.

Alla valsedlar skola härför insättas i omslag, som förseglas med centralnämndens och ordförandens sigill och förvaras, intill dess nästföljande val försiggått.

Samtliga uträkningar skola genomdragas och på enahanda sätt förseglas samt förvaras såsom bilaga till protokollet.

69 §.

Då uppehåll i förrättningen sker, skola samtliga valsedlar och uträkningar hållas så förvarade, att icke någon har tillgång till desamma.

70 §.

Vid centralnämndens sammanträden föres protokoll, vari upptages dagarna för sammanträdet, klockslagen, då det började, avbröts och avslutades, de närvarande medlemmarna samt beslutet. Innehållet av beslut må angivas genom hänvisning till brev eller annan expedition.

I protokollet skall särskilt antecknas antalet ogiltiga valsedlar i varje röstningsområde.

Protokollet underskrives av sekreteraren. Dess riktighet bestyrkes av ordföranden.

71 §.

Då valets utgång fastställs, skola i protokollet nämnas såväl de valda som de, vilka, i fall landstingsmandatet blir ledigt, skola såsom ersättare inträda i de valdas ställe.

Envar av dessa upptages med angivande av namn, yrke eller syssla och boningsort samt röste- och jämförelsetal.

72 §.

Centralnämnden skall underrätta landshövdingen i landskapet och valnämnderna om valets utgång samt offentliggöra densamma och de valdas jämförelsetal i sådan tidning, i vilken landskapsmyndigheternas förfoganden kungöras.

Därjämte skall centralnämnden utan dröjsmål tillställa envar av de valda hans fullmakt.

73 §.

Vid centralnämndens sammanträden för räknande av röstsedlar och fastställande av valets utgång äro ombudsmän för valmansförening och valförbund berättigade att närvara.

74 §.

Från centralnämnden utgående expeditioner underskrivas på nämndens vägnar av ordföranden och kontrasigneras av sekreteraren.

9 KAP.

Om besvär över landstingsmannaval.

75 §.

Vill någon överklaga landstingsmannaval, skall han göra det genom skriftliga besvär,

vilka senast på den fjortonde dagen efter den då valets utgång enligt 65 § genom anslag offentliggjordes, före klockan tolv på dagen ingivas till länsstyrelsen.

76 §.

Hava besvär över landstingsmannaval inkommit, skall länsstyrelsen genast infordra de upplysningar och förklaringar, vilka besvären påkalla, och utan dröjsmål meddela utslag i saken.

77 §.

Angående offentliggörande av länsstyrelsens utslag och enskild sakägares underrättande gälle vad i 9 och 11 §§ är stadgat.

I länsstyrelsens utslag må ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

10 KAP.

Särskilda stadganden.

78 §.

Samtliga utgifter för landstingsmannaval bestridas ur landskapets medel.

79 §.

Ej må medlem eller ersättare i centralnämnden ej heller landstingsmannakandidat vara ombudsman för valmansförening eller valförbund eller deras ombud.

80 §.

Är i denna landskapslag för annat än i 35 § nämnt fall utsatt dag helgdag eller infaller i 2 mom. av sagda paragraf utsatt tid på nyårs-, påsk- eller pingstdag, skall första helgfria dag därefter gälla såsom för sådant fall bestämd dag.

81 §.

Denna landskapslag träder omedelbart i kraft. Genom densamma upphäves vallagen för landskapet Åland, utfärdad den 20 augusti 1924 (23/24), jämte däri senare tillkommen ändring.

Har vallängd framlagts, innan denna landskapslag trätt i kraft, för val efter nämnda tidpunkt, skall om fastställande och ändring av vallängd samt besvär över beslut angående denna gälla, vad som i tidigare landskapslag är stadgat.

Mariehamn den 25 mars 1957.

På landstingets vägnar:

Th. ERIKSSON
talman.

Evald Häggblom
vicetalman.

Lennart Mattsson
vicetalman.
